

5

Linköpings universitet Holding AB

- a. Redovisning för bolagets verksamhet, utveckling och resultat.

Föredragande: Göran Felldin

Göran Fälldin informerade om Linköping universitet Holding AB.

- b. Förslag till ägardirektiv för Universitetsholding.

Föredragande: Curt Karlsson

LiU-2011-01837

Universitetsstyrelsen beslutar enligt förslaget med en smärre ändring.

6

Arbetsordning vid Linköpings universitet fr o m 2012

LiU-2011-01353

Föredragande: Göran Hessling

Universitetsstyrelsen beslutar fastställa den reviderade arbetsordningen med några redaktionella ändringar.

7

Budgetramar för grundutbildning avseende perioden 2013-2015

LiU-2011-01849

Föredragande: Lars Rydberg

Universitetsstyrelsen beslutar att fastställa förslaget till budgetramar för grundutbildning avseende perioden 2013-2015 i enlighet med förslaget.

8

Underlag till regeringen inför den kommande forsknings- och innovationspolitiska propositionen (inkl. universitetets forsknings- och innovationsstrategi 2013-2016)

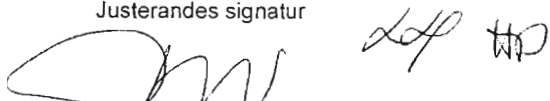
LiU-2011-00344

Föredragande: Lars Holberg, Lars Rydberg

Universitetsstyrelsen beslutar enligt förslaget och uppdrar till rektor att göra av mötet angivna redaktionella justeringar och kompletteringar.

Punkten förklaras omedelbart justerad.

Justerandes signatur

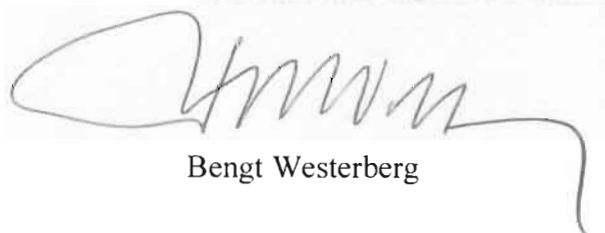
Linköpings universitet

Universitetsstyrelsen
www.liu.se/us

Ägaranvisningar för Linköpings universitet Holding AB

Med hänvisning till föreliggande beslutsunderlag och kompletterande muntlig föredragning fastställer universitetsstyrelsen förslag till ägaranvisningar för Linköpings universitet Holding AB enligt bilaga och uppdrar åt rektor att såsom ombud för ägaren vid extra stämma i bolaget besluta om ägaranvisningarna och överlämna dem till bolagets styrelse.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetsstyrelsen vid dess sammanträde denna dag. I beslutet har deltagit ordföranden Bengt Westerberg, universitetets rektor Helen Dannetun och övriga ledamöterna, Riccardo Barchiesi, Per-Erik Ellström, Magnus Hall, Lars Hultman, Margareta Josefsson, Johan Liljegren, Helena Persson, Amanda Rubio, Agneta Westerdahl, Maria Ågren och Karin Öllinger. Vidare har närvarit prorektor Karin Fälth-Magnusson, suppleanten Daniel B. Wilhelms, personalföreträdaren Marianne Plymoth, styrelsens sekreterare Marina Geijer, revisionschefen Margareta Fallsvik, informationsdirektören Lars Holberg samt universitetsdirektören Curt Karlsson, den sistnämnde föredragande.

Bengt Westerberg

Curt Karlsson

Förslag till ägaranvisningar för Linköpings universitet Holding AB

Universitetsstyrelsen fastställde vid sitt sammanträde den 29 november 2010 ägardirektiv för Universitetsholding i Linköping AB. Efter det att regeringen under våren 2011 fastställt vissa ändringar i bolagsordningen för bolaget ifråga har bolagsstämman den 21 juni beslutat om ändring av bolagets firma. Den nya benämningen framgår av rubriken ovan. Ändringarna av bolagsordningen resp. av bolagets namn har inte ansetts påkalla någon omedelbar förändring av ägardirektiven, som således fortsatt att gälla.

Riksrevisionen har vid en tidigare granskning uttalat att man anser att universitetsstyrelsen bör ta ställning till ägardirektiven varje år. Styrelsen bejakade denna uppfattning i samband med sitt beslut i november förra året, varför frågan om ägardirektiv – vilka enligt den av regeringen under år 2011 fastställda reviderade ägarpolicyen för statliga bolag fortsättningsvis skall benämnas ägaranvisningar – nu återkommer till styrelsens bord. Förslag till ägaranvisningar har utarbetats genom universitetsledningens försorg och biläggs denna PM. Förslaget överensstämmer i huvudsak med det förslag om ägardirektiv som styrelsen fastställde för ett år sedan. Avvikelserna kommenteras nedan.

I det inledande avsnittet har de väsentligen språkliga förändringarna i den nya bolagsordningen inarbetats. Universitetsledningen uppfattar inte att textändringarna i något nämnvärt avseende påverkar förutsättningarna för bolagets verksamhet.

Den viktigaste förändringen återfinns i den första punktsatsen under avsnitt 2 och rör beräkningen av avkastningskravet. I föregående års beslut angavs att avkastningen skulle motsvara den genomsnittliga statsobligationsräntan + 2 procentenheter, över en femårsperiod, och beräknas på totalt kapital i bolaget. Styrelsen uppdrog samtidigt åt rektor att utreda om avkastningen borde beräknas på någon annan kapitalbas, eftersom bolagets verksamhet endast delvis syftar till egen lönsamhet. Inte minst förhållandet att bolaget fr.o.m. år 2011 på uppdrag av universitetet och mot särskild ersättning fullgör innovationskontorsfunktionen tydliggör detta förhållande. Efter överläggningar med bolagsledningen har universitetsledningen stannat för att förorda att avkastningskravet fortsättningsvis skall beräknas på ursprungligt aktiekapital jämte reservfond (360.000 kr) samt det kapitaltillskott om fem miljoner kr som universitetsstyrelsen beslutade om vid novembersammanträdet 2010. Ett mera utförligt resonemang om avkastningskravet lämnas i underbilaga till detta PM.

Ytterligare en punkt under avsnitt 2 i anvisningarna är ny, nämligen den tredje, enligt vilken bolaget efter samråd med rektor skall kunna biträda universitetet med särskilda ägaråtaganden beträffande forskningsresultat uppkomna i universitetets forskningssamverkan med företag. Inte minst i samband med projekt inom ramen för näringspolitiskt betingad branschforskning har krav ställts på universitetet som tittat sig svåra att hantera inom ramen för vår status som statlig förvaltningsmyndighet. Holdingbolaget kan i sådana sammanhang fylla en instrumentell roll för det affärsmässiga agerande som medverkande industriparter begär av universitetet.

I avsnitt 3, andra punktsatsen, understryks styrelsens ansvar för en tydlig fördelning av arbetsuppgifter och ansvar mellan styrelseordförande och verkställande direktör, och att denna skall knyta an till föreskrifterna i aktiebolagslagen. I samma avsnitt, sjunde punktsatsen, tydliggörs också att bolaget skall tillämpa lagen om offentlig upphandling (LOU), något som tidigare ibland ifrågasatts.

Avkastningskrav Linköpings universitet Holding AB

Föreliggande PM är upprättad i samverkan mellan universitetsledningen och styrelsen för holdingbolaget.

Sammanfattning

I de ägardirektiv som beslutades 2010 ingick avkastningskrav som byggde på i huvudsak följande resonemang. Holding bedriver ett antal verksamheter som inte är av karaktären att vara vinstgenererande utan syftar till att stödja olika aktiviteter med finansiering från LiU eller andra. Detta är särskilt accentuerat i och med det inför 2011 slutna uppdragsavtalet.

Den del av Holdings verksamhet som kallas investeringsprocessen bör på längre sikt ge en avkastning på det i processen använda kapitalet.

Svårigheten att allokera kapital på ett rättvisande sätt till de olika verksamheterna gjorde att beslutet 2010 rörande avkastningskrav utgick från totalt kapital.

Nedan lämnas förslag på ett avkastningskrav för Holding som utgår från avkastningen på det kapital som används i investeringsprocessen.

Statens ägarpolicy 2011

I Statens Ägarpolicy för 2011 anges följande beträffande kapitalstruktur och ekonomiska mål i statligt ägda bolag (Anm. Formellt finns inte Holdingbolagen med i uppräknningen av de bolag som omfattas av policyn men Holdings ägardirektiv säger att Holding i tillämpliga delar ska följa vad policyn anger.).

Kapitalstruktur i statligt ägda bolag

Statens bolagsstyrning syftar till att de statligt ägda bolagen över tiden har en effektiv kapitalstruktur. Prövning och ställningstaganden om kapitalisering och nivå på en effektiv kapitalstruktur måste göras kontinuerligt mot bakgrund av omvärldsförändringar och förändrade verksamhetsförutsättningar för bolagen. Detta innebär att en mängd interna och externa faktorer måste värderas, vilket kan leda till bedömningen att ett bolag har behov av att tillföras ytterligare kapital eller att utdela kapital.

För alla bolag bör ägaren och bolaget ta ställning till det enskilda bolagets kapital och kapitalstruktur. Bolaget bör vara så effektivt kapitaliserat som möjligt för att med hänsyn till bolagets rörelserisk kunna bedriva sin verksamhet. Hänsyn måste också tas till framtida kapitalbehov.

Flera av de statligt ägda bolagen med särskilt beslutade samhällsuppdrag saknar lån, det vill säga de är i princip helt finansierade av eget kapital. Även i denna typ av bolag måste dock ställning tas till hur stort totalt eget kapital bolaget bör ha för att så effektivt som möjligt bedriva sin verksamhet. Det finns ingen anledning för ägaren att ha mer bundet kapital i verksamheten än som behövs för att nå de mål som ställts upp. Vid bedömningen av lämplig kapitalstruktur måste även hänsyn tas till möjligheten för ägaren att ställa upp med kapitaltillskott.

För att kapitalet i ett bolag ska användas så effektivt som möjligt måste ägaren beräkna en kostnad för kapitalet. Kapitalkostnaden ger motiv för bolaget att sträva efter ett effektivt kapitalutnyttjande samt att, utifrån begränsade resurser, prioritera bolagets kapital när det gäller investeringar. Kapitalkostnaden överstiger alltid den riskfria räntan. Avkastningskravet för eget kapital måste överstiga kapitalkostnaden tillräckligt mycket för att motsvara risken i bolaget och ge rätt ekonomiska signaler i verksamheten.

Ekonomiska mål i statligt ägda bolag

Syftet med att uppställa ekonomiska mål är ur ett ägarperspektiv att:

- Säkerställa värdeskapande genom att styrelse och företagsledning arbetar mot ambitiösa och långsiktiga mål
- Uppnå effektiv användning av kapital genom att tydliggöra kostnaden för eget kapital
- Hålla bolagets finansiella risk på en rimlig nivå
- Tillförsäkra ägaren hållbara och förutsägbara utdelningar med hänsyn tagen till bolagets framtida kapitalbehov och finansiella ställning
- Möjliggöra och underlätta mätning, uppföljning och utvärdering av bolagets lönsamhet, effektivitet och risknivå

De ekonomiska målen definieras i huvudsak inom följande kategorier:

- Lönsamhetsmål (till exempel avkastning på eget kapital eller rörelsemarginal)
- Kapitalstruktur (till exempel soliditet eller räntetäckningsgrad)
- Utdelningsmål (till exempel andel av nettovinst eller eget kapital)

De ekonomiska målen beslutas av bolagsstämman och ska dokumenteras direkt i bolagsstämmoprotokollet. Målen bör revideras då bestående förändringar sker, till exempel att lönsamheten i en bransch långsiktigt sjunker eller att ränteläget har förändrats.

Holdings verksamheter och avkastningskrav

Holding har ett antal olika verksamhetsområden som är kopplade till det uppdrag Holding har från LiU. Huvuddelen av dessa rör verksamheter som handlar om olika typer av tjänster som Holding ska prestera för det pris LiU betalar för dessa. Här ingår också att representera LiU och därvid stå för ersättning till några bolag av regional karaktär som LiU funnit viktiga att engagera sig i. Alla utom ett verksamhetsområde har inte som ändamål att generera vinst utan innebär i grunden att LiU köper tjänster för självkostnadspris.

När det gäller uppdraget att ”genom aktivt ägarskap äga eller ta ägarandelar i företag inriktade på att kommersialisera idéer och resultat som kan härledas från LiUs verksamhet inom utbildning och forskning samt i övrigt på mark-

nadsmässiga villkor utveckla och anpassa koncernen så att en uthållig avkastning nås” (ägardirektiven) bör avkastningskrav ställas.

I de diskussioner, som föregick beslutet om att i ägardirektivet för 2011 ta ställning till om avkastningsmålet skulle räknas på totalt kapital, diskuterades möjligheten av att på något sätt knyta avkastningskravet till det egna kapital som var allokerat till investeringsverksamheten. Det ansågs dock som alltför komplicerat att fördela kapital på olika verksamhetsområden samtidigt som det bedömdes vara av vikt att kunna jämföra med tidigare siffror i jämförelsetabellen i årsredovisningen. Lösningen blev att avkastningen på totalt kapital skulle motsvara den genomsnittliga femåriga statsobligationsräntan + 2 procentenheter över en femårsperiod. Universitetsstyrelsen uttalade samtidigt att frågan om vilken kapitalbas som var mest lämplig som grund för ett avkastningskrav skulle utredas.

Efter avkastningsbeslutet har Holding blivit ett helt annat bolag med bland annat ansvar för InnovationkontorEtts verksamhet samtidigt som LiU har tillskjutit medel om MSEK 5 att enbart användas till investeringsverksamheten. Det finns därmed större möjligheter att kunna identifiera kapital som enbart används i investeringsprocessen och räkna avkastning på detta och därmed också använda det som utgångspunkt vid krav på avkastning.

Den påbörjade investeringsverksamheten kommer förhoppningsvis på sikt att generera avkastning till Holding. Karaktären av Holdings investeringar i tidiga skeden gör att den tidshorisont man får räkna med när det gäller avkastning blir ganska lång. Vidare drar verksamheten kostnader bland annat i form av advokatkostnader för upprättande av erforderlig dokumentation samt investeringskommittéarbete.

Förslag

Som utgångspunkt för avkastningen används det ursprungligen investerade beloppet i Holding, d v s kr 360 000 (aktiekapital och reservfond) samt de MSEK 5 som tillskjutits för att användas för investeringsändamål. Som avkastning räknas ränta på icke investerat belopp, utdelningar och realisationsvinster vid försäljningar med avdrag för kostnader i investeringsprocessen.

Förslag på text: Avkastningen på tillskjutet belopp för investeringsändamål samt ursprungligt aktiekapital och reservfond ska motsvara den genomsnittliga femåriga statsobligationsräntan + 2 procentenheter över en femårsperiod.

Förslag till ägaranvisningar för Linköpings universitet Holding AB för 2012

1. Verksamhet enligt bolagsordning fastställd den 21 juni 2011

Föremålet för bolagets verksamhet ska vara att förvärva, förvalta och sälja aktier och andelar i hel- eller delägda bolag som har till syfte att bedriva forsknings- och utvecklingsarbete (FoU) för kommersiell exploatering av projekt och kunskaper framtagna eller uppkomna inom ramen för verksamheten vid Linköpings universitet, att förmedla uppdragsutbildning samt att bedriva annan därmed förenlig verksamhet. Bolaget kan även bedriva motsvarande verksamhet med andra lärosäten än det egna.

Hel- eller delägda dotterbolag får inte, vare sig direkt eller indirekt, bedriva sådan forskning, därmed sammanhängande undervisning eller i övrigt sådan verksamhet som från tid till annan utgör grundläggande verksamhet vid Linköpings universitet.

2. Verksamhetsidé

Linköpings universitet Holding AB (LiU Holding, tidigare Universitetsholding i Linköping AB) ska medverka till att innovativa företag med sin bas i verksamheten vid Linköpings universitet (LiU) kan starta och utvecklas kommersiellt på sätt som tillför mervärden för LiU.

Detta innebär att LiU Holding;

- genom aktivt ägarskap ska äga eller ta ägarandelar i företag inriktade på att kommersialisera idéer och resultat som kan härledas från LiUs verksamhet inom utbildning och forskning samt i övrigt på marknadsmässiga villkor utveckla och anpassa koncernen så att en uthållig avkastning uppnås. Målet ska vara att avkastningen på tillskjutet belopp för investeringsändamål samt ursprungligt aktiekapital och reservfond ska motsvara den genomsnittliga femåriga statsobligationsräntan + 2 procentenheter över en femårsperiod,

- i dotterbolag ska driva inkubatorverksamhet i Linköping och Norrköping samt anpassad tjänsteverksamhet för kommersialisering av lärares, forskares och andra anställdas kompetens,
- efter samråd med rektor ska kunna biträda LiU med särskilda ägaråtaganden beträffande forskningsresultat uppkomna vid LiUs forsknings- och utvecklingsverksamhet i samverkan med företag,
- inom ramen för begränsade ägarandelar och efter samråd med rektor vara delägare i icke-kommersiella företag av betydelse för regional utveckling eller vara medlem i verksamhet av motsvarande betydelse,
- för universitetets räkning driva och utveckla det s.k. innovationskontoret i enlighet med vad som anges i särskilt uppdragsavtal mellan universitetet och bolaget.

3. Särskilda åligganden för styrelsen

Det åligger styrelsen att;

- fastställa årlig verksamhetsplan,
- vid fastställandet av bolagets arbetsordning med utgångspunkt i aktiebolagens krav särskilt tydliggöra uppgifts- och ansvarsfördelningen mellan styrelsens ordförande och den verkställande direktören,
- utveckla bolagets arbete och ägande innefattande förvärv eller avyttring av bolag eller andelar därav samt en löpande anpassning av koncernens struktur och inriktning,
- aktivt verka för att flera externa finansiärer kan engageras i verksamheten genom fondbildning eller på annat sätt,
- inom ramen för verksamhetsidén medverka till att bolaget åtar sig uppdrag från LiU på sätt som får närmare regleras i särskilda överenskommelser samt i övrigt med beaktande av tillgängliga resurser stödda LiU i arbetet med kommersialisering och kunskapsöverföring,
- tillse att de krav som följer av avtal eller överenskommelser i övrigt dels mellan LiU och Linköpings kommun, dels mellan LiU och Norrköpings kommun avseende inkubatorverksamheten uppfylls,
- tillse att bolaget i tillämpliga delar följer vad som anges i statens ägarpolicy för statligt ägda bolag och vidare att bolagets verksamhet följer vad som föreskrivs i lagen om offentlig upphandling,
- tillse att LiU kan uppfylla de krav som ställs avseende redogörelse i sin årsredovisning för bolagets verksamhet,
- tillse att bolaget, vid behov, kan fungera i förhållande till andra lärosäten,
- kalla till årsstämma senast den 30 april.

Fråga om upptagande av lån avseende en lånesumma om 50 prisbasbelopp eller mera skall genom styrelsens försorg underställas årsstämma eller extra bolagsstämma för beslut.

4. Avslutning

Dessa anvisningar, som gäller tills vidare, ersätter i alla delar tidigare gällande ägardirektiv och ska införas i universitetets lokala regelsamling.

Beslut om dessa ägaranvisningar har fattats av universitetsstyrelsen vid dess sammanträde den 5 december 2011 och fastställs formellt gentemot LiU Holding vid extra bolagsstämma.